

УДК 349.2:657

Наталія Гресь,

кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри обліку та аудиту Державного ВНЗ
«Національний гірничий університет»

Катерина Недоступ,

студентка Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого

ДОБОВІ ВИТРАТИ ПРАЦІВНИКІВ БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВ В ІНОЗЕМНІЙ ВАЛЮТІ: КОЛІЗІЯ НОРМ ПРАВА

У статті проаналізовано вимоги чинного законодавства щодо документального забезпечення нарахування добових в іноземній валюті за час перебування працівника у закордонному відрядженні. Встановлено можливість виникнення правових колізій. Запропоновано й обґрунтовано шляхи їх усунення, які дозволять гармонізувати зміст пов'язаних нормативно-правових актів, що сприятиме зменшенню помилок бухгалтера при відображенні витрат на закордонне відрядження у бухгалтерському обліку.

Ключові слова: бюджетна установа, відрядження, добові, іноземна валюта, підтвердний документ, працівник.

Розвиток євроінтеграційних процесів в Україні сприяв зростанню кількості поїздок за кордон у службових справах. Розрахунки з підзвітними особами бухгалтері не вважають складною ланкою облікових робіт. Але наразі, працюючи в установах, що повністю або частково утримуються за рахунок бюджетних коштів, вони стикаються з труднощами нарахування добових витрат у зв'язку з: 1) неузгодженістю Податкового кодексу України (ПКУ) [1] й інших нормативно-правових актів з досліджуваного питання; 2) скасуванням форми посвідчення про відрядження [2; 3] — документа, який підтверджував надані працівнику на час відрядження повноваження та факту перебування його у місці відрядження (за допомогою проставляння відповідних відміток на зворотному боці посвідчення про відрядження); 3) коливаннями курсу гривні щодо іноземних валют, зокрема долару США, у якому встановлені норми добових витрат та гранична сума витрат на найм житлового приміщення за добу.

Питання регулювання та обліку службових відряджень є предметом наукових інтересів сучасних учених та практиків,

зокрема Н. Л. Гресь, К. К. Недоступ [4; 5], Т. Т. Дуди [6], Ю. О. Зубенко, І. О. Павленко [7], Н. Б. Мельник [8] та ін. Але, незважаючи на зусилля науковців, проблеми практиків напряму залежать від неузгодженості між чинними нормативно-правовими актами, їх суперечністю з одного й того самого предмета регулювання, а також суперечністю між двома або більше формально чинними нормами права, прийнятими з одного й того ж питання [9].

Мета статті — розробка пропозицій щодо гармонізації змісту пов'язаних нормативно-правових актів, що регулюють порядок нарахування добових в іноземній валюті у разі закордонного відрядження працівника.

Поїздка працівника за розпорядженням керівника органу державної влади, підприємства, установи та організації, що повністю або частково утримується (фінансується) за рахунок бюджетних коштів (далі — бюджетна установа), на певний строк до іншого населеного пункту (у тому числі й за кордон) для виконання службового доручення поза місцем його постійної роботи (за наявності документів, що підтверджують зв'язок службового відря-

дження з основною діяльністю бюджетної установи) вважається службовим відрядженням [10, п. 1 розд. I].

Відрядження за кордон здійснюється відповідно до наказу (розпорядження) керівника бюджетної установи після затвердження технічного завдання, в якому визначаються мета виїзду, завдання та очікувані результати відрядження, строк, умови перебування за кордоном (у разі поїздки за запрошенням подається його копія з перекладом), і кошторису витрат [11, п. 1 розд. III]. Не вважаються відрядженнями службові поїздки тривалістю менше доби працівників дипломатичної служби України, які направлені у довготермінове відрядження, що пов'язані із супроводженням українських делегацій та посадових осіб, отриманням та відправкою багажів, кур'єрської та командирської пошти в аеропортах, морських та річкових портах, на вокзалах [12, п. 3 розд. I].

Відомо, що підприємство направлено у відрядження працівника забезпечує грошовими коштами (авансом) у національній валюті держави, до якої той виїжджає у службових справах, або у вільно конвертованій валюті [13, п. 5 розд. III; 14, ст. 121]. При поверненні із закордонного відрядження працівник у встановлені законодавцем терміни [15, пп. 170.9.3

ст. 170 розд. III] складає звіт про використання коштів, виданих на відрядження або під звіт, та додає до нього оригінали підтвердних документів, що засвідчують вартість фактично понесених у відрядженні витрат [16, абз. 3 пп. 170.9.1, пп. 170.9.2 ст. 170 розд. III; 17, п. 7 розд. III].

Окремим видом командировочних витрат, що не потребують спеціального документального підтвердження [18, абз. 5 пп. 170.9.1 ст. 170 розд. III; 19, п. 16 розд. I], є добові витрати (витрати на харчування та фінансування інших власних потреб фізичної особи, понесені у зв'язку з таким відрядженням).

Але це не зовсім так тому, що, з одного боку [20, абз. 5 пп. 170.9.1 ст. 170 розд. III; 21, п. 16 розд. III], законодавець дозволяє витрати на харчування та фінансування інших власних потреб фізичної особи (добові витрати) не підтверджувати документально, з іншого — вимагає суму добових визначати за умови наявності підтвердних документів (табл. 1) та наголошує, що за їх відсутності «добові витрати відрядженому працівникові не відшкодовуються» [22, пп. 16.1 розд. III] й «сума добових не включається до складу витрат платника податку» [23, абз. 8, 9 пп. 170.9.1 ст. 170 розд. III].

Таблиця 1

Документи, що використовуються для обчислення розміру добових за час знаходження у закордонному відрядженні

Місце відрядження	Підтвердні документи
Країни, в'їзд громадян України на територію яких не потребує наявності візи (дозволу на в'їзд)	Наказ про відрядження. Відповідні оригінали первинних документів (транспортні квитки або рахунки за проживання в готелі (мотелі), іншому житловому приміщенні, запрошення сторони, що приймає). У разі їх відсутності добові витрати відшкодовуються за нормами держави відрядження згідно з наказом (розпорядженням) керівника підприємства
Країни, в'їзд громадян України на територію яких здійснюється за наявності візи (дозволу на в'їзд)	Наказ про відрядження. Ксерокопії сторінок закордонного паспорта чи документа, що його замінює, з прізвищем відрядженого працівника, відмітками уповноваженої службової особи Державної прикордонної служби України про перетин кордону України і візою держави відрядження, завірені відділом кадрів або головним бухгалтером

<p>Дві або більше держав — учасниць Шенгенської угоди, перетин кордонів яких здійснюється без відміток у закордонному паспорті</p>	<p>Наказ про відрядження. Ксерокопії сторінок закордонного паспорта чи документа, що його замінює, з прізвищем відрядженого працівника, відмітками уповноваженої службової особи Державної прикордонної служби України про перетин кордону України і візою держави відрядження, завірені відділом кадрів або головним бухгалтером. Відповідні оригінали первинних документів (транспортні квитки або рахунки за проживання в готелі (мотелі), іншому житловому приміщенні, запрошення сторони, що приймає). У разі їх відсутності добові витрати відшкодовуються за нормами держави відрядження згідно з наказом (розпорядженням) керівника підприємства</p>
--	--

Примітка: складено авторами, виходячи зі змісту ПКУ та Інструкції № 59 [24, абз. 8, 9 пп. 170.9.1 ст. 170 розд. III; 25, пп. 16.1 розд. III].

Наявність прикладених до звіту про використання коштів, виданих на відрядження або під звіт, документів, перелік яких наведено у табл. 1, дає право бухгалтеру правильно розрахувати суму добогих, яку повинен отримати працівник за фактично проведений у закордонному відрядженні час.

«З метою приведення нормативно-правових актів у відповідність із Податковим кодексом України» [26] у травні 2011 р. Міністерство фінансів України (МФУ) скасувало форму посвідчення про відрядження [27]. Ми погоджуємося із твердженням Державної податкової адміністрації України (тепер — Державна фіскальна служба України), що наявність посвідчень про відрядження ПКУ не передбачає [28]. Але ж і Закон України «Про оподаткування прибутку підприємств» [29, пп. 5.4.8 п. 5.4 ст. 5], до свого скасування у зв'язку з набранням чинності ПКУ, теж не вимагав документального підтвердження добогих витрат й не передбачав наявності посвідчення про відрядження. На нашу думку, введення в дію ПКУ й скасування форми посвідчення про відрядження не має причинно-наслідкового зв'язку.

МФУ в листі № 31-07230-16-25/11433 [30] повідомляє, що «у разі, якщо працівник під час перебування у відрядженні не здійснював жодних витрат, пов'язаних із таким відрядженням, і, як наслідок, відсутні вказані первинні документи, сума добогих у даному випадку буде визначатися лише згідно з наказом». Отже, існує нагальна потреба у прикладенні до звіту підзвітної особи

у якості підтвердного документа копії наказу про відрядження.

Сподіваємося, що профільному міністерству відомо, що «наказ — це розпорядчий документ, який видається керівником установи (структурного підрозділу) на правах єдиначальності та в межах своєї компетенції, обов'язковий для виконання підлеглими» [31]. Він, відповідно до п. 1 ст. 9 розд. III Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [32], не є первинним документом, який фіксує факт здійснення господарської операції — виконання працівником наказу керівника. Отже, не може бути підставою для бухгалтерського обліку добогих витрат.

Добові витрати відшкодовуються в єдиній сумі незалежно від статусу населеного пункту [33, п. 16 розд. I], але з урахуванням статусу окремих працівників бюджетної сфери (табл. 2) та держави перебування [34; 35].

Відповідно до абз. 5 та 6 пп. 170.9.1 ст. 170 розд. III ПКУ [37] сума добогих витрат для працівників бюджетних установ визначаються Кабінетом Міністрів України й не може, для закордонних відряджень, перевищувати «0,75 розміру мінімальної заробітної плати, що діяв для працездатної особи на 1 січня звітного податкового року в розрахунку на добу». (Такий підхід до визначення добогих для працівників бюджетних установ та обмеження її максимальної суми в розрахунку на кожен календарний день відрядження існує з моменту набрання чинності ПКУ.) У 2015 р. це

Таблиця 2

Розміри надбавок до затверджених сум добових витрат
в іноземній валюті для окремих працівників бюджетної сфери

Категорія службовців	Розмір надбавки, % від суми добових
Члени Уряду, державні службовці 1 рангу та дипломатичного рангу Надзвичайного та Повноважного посла	50
Державні службовці 2 і 3 рангів, дипломатичних рангів Надзвичайного та Повноважного посланника першого та другого класу	40
Державні службовці 4 і 5 рангів, дипломатичних рангів радника першого та другого класу	30
Керівник делегації, що виїжджає за кордон на міжнародні переговори, наради та для підписання міжурядових угод	30
Члени цієї делегації (представники), які мають повноваження виступати від імені або за дорученням Президента України та Уряду України	25

Примітка: складено авторами, виходячи зі змісту додатку 2 до постанови КМУ № 98 [36].

913,50 грн/добу (1218 x 0,75). Одночасно у додатку 1 до чинної постанови КМУ № 98 [38; 39] наведена норма суми добових витрат у доларах США залежно від держави перебування. Їх розмір коливається від 25 (Азербайджан, Білорусь, Грузія, Киргизстан, Молдова, Туркменістан, Узбекистан) до 50 (Бельгія, Великобританія, Італія, Китай, Німеччина, США, Франція, Японія) USD/добу. Що у перерахунку на національну валюту наразі (станом на 21.05.2015 р. курсу НБУ — 20,812662 дол. США/грн [40]) відповідає 520,32—1040,63 грн. Сума добових витрат у розмірі від 44 (Австрія, Данія, Канада та ін.) USD/добу (без урахування надбавок для окремих працівників [41]) у перерахунку на національну валюту перевищує граничну суму, встановлену ПКУ [42], який порівняно з постановою КМУ № 98 [43] має більшу юридичну силу.

На підставі вищевикладеного можна зробити наступні висновки.

При визначенні кількості днів відрядження для виплати добових у разі відрядження працівника за кордон бухгалтер керується п. 16 Інструкції № 59 [44]. Кількість календарних днів, упродовж яких працівник був у закордонному відрядженні, можна визначити тільки за датами, указаними у відповідних документах. Таким чином, твердження, що добові не потребують спеціального документального підтвердження, не має під

собою практичного підтвердження. Звідси цілком логічно, що слова «не підтверджені документально» підлягають виключенню зі змісту абз. 1 п. 16 розд. III Інструкції № 59 [45] та абз. 5 пп. 170.9.1 ст. 170 розд. III ПКУ [46].

У тексті постанови КМУ № 98 [47] не врахована вимога чинного ПКУ щодо обмеження для відряджень за кордон суми добових витрат (у розрахунку на добу). Отже, п. 1 цієї постанови слід доповнити наступним змістом: «сума добових не може перевищувати суму, встановлену абзацом п'ятим пп. 170.9.1 ст. 170 розд. III ПКУ».

Доцільно повернути застосування форми посвідчення про відрядження. Це — єдиний документ, який не підтверджує факту понесених у зв'язку з відрядженням витрат, а підтверджує повноваження командированого на час відрядження та факт перебування його у місці відрядження. Тому є підставою для обчислення добових витрат.

Наразі залишається незрозумілим, чим «власні потреби» будь-якого працівника бюджетної сфери відрізняються від власних потреб її «окремих працівників». Очевидно, що ми маємо справу з необґрунтованим привілеєм. Точніше — з «начальницьким привілеєм» [48]. Марія фон Ебнер-Ешенбах вважала, що «найзапекліший ворог права — привілей» (переклад — авт.) [49, с. 373], а Томас Джефферсон проголошував «рівні права —

всім, особливі привілеї — нікому» (переклад — авт.) [50]. Таким чином, цілком логічним є скасування дії додатка 2 до статуту КМУ № 98 [51; 52].

ПРИМІТКИ

1. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17/page19>.
2. Про затвердження форми посвідчення про відрядження : наказ Державної податкової адміністрації України від 28.07.1997 № 260 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0311-97>.
3. Про визнання таким, що втратив чинність, наказу Державної податкової адміністрації України від 28.07.1997 р. № 260 : наказ Міністерства фінансів України від 21.06.2011 р. № 738 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0819-11>.
4. Гресь Н. Л. Звіт підзвітної особи : аналіз нововведень / Н. Л. Гресь // Бухгалтерський облік і аудит. — 2011. — № 5. — С. 32—35.
5. Гресь Н. Правові колізії повернення підзвітною особою залишку виданого на відрядження авансу в іноземній валюті / Н. Гресь, К. Недоступ // Юридична Україна. — 2014. — № 4. — С. 57—64.
6. Павленко І. О. Законодавче регулювання службових відряджень : метод. посіб. / І. О. Павленко, Ю. О. Зубенко. — Лубни : Лубенське міськрайонне управління юстиції, 2011. — 36 с.
7. Дуда Т. Т. Розрахункові аспекти обліку витрат на закордонне відрядження / Т. Т. Дуда // Бухгалтерський облік, аналіз та аудит. — 2014. — Вип. 3 (1). — С. 156—160.
8. Мельник Н. Б. Розрахунки при відрядженнях у системі елементів методу бухгалтерського обліку / Н. Б. Мельник // Актуальні проблеми розвитку економіки регіону. — 2013. — Вип. 9 (2). — С. 65—70.
9. Щодо практики застосування норм права у випадку колізії : лист Міністерства юстиції України від 26.12.2008 р. № 758-0-2-08-19 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0758323-08>.
10. Інструкція про службові відрядження в межах України та за кордон : наказ Міністерства фінансів України від 13.03.1998 р. № 59 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0218-98>.
11. Там само.
12. Там само.
13. Там само.
14. Кодекс законів про працю України від 10.12.1971 р. № 322-VIII [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/322-08>.
15. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17/page19>.
16. Там само.
17. Інструкція про службові відрядження в межах України та за кордон : наказ Міністерства фінансів України від 13.03.1998 р. № 59 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0218-98>.
18. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17/page19>.
19. Інструкція про службові відрядження в межах України та за кордон : наказ Міністерства фінансів України від 13.03.1998 р. № 59 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0218-98>.
20. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17/page19>.
21. Інструкція про службові відрядження в межах України та за кордон : наказ Міністерства фінансів України від 13.03.1998 р. № 59 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0218-98>.
22. Там само.
23. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17/page19>.

24. Там само.

25. Інструкція про службові відрядження в межах України та за кордон : наказ Міністерства фінансів України від 13.03.1998 р. № 59 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0218-98>.

26. Про визнання таким, що втратив чинність, наказу Державної податкової адміністрації України від 28.07.1997 р. № 260 : наказ Міністерства фінансів України від 21.06.2011 р. № 738 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0819-11>.

27. Про затвердження форми посвідчення про відрядження : наказ Державної податкової адміністрації України від 28.07.1997 № 260 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0311-97>.

28. Щодо податку на прибуток : лист Державної податкової адміністрації України від 05.05.2011 р. № 8434/6/15-0315 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.profiwins.com.ua/uk/letters-and-orders/gna/3080-8434.html>.

29. Про оподаткування прибутку підприємств : Закон України від 28.12.1994 р. № 334/94-ВР [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/334/94-%D0%B2%D1%80/page3>.

30. Лист Мінфіну України від 04.05.2011 р. № 31-07230-16-25/11433 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.profiwins.com.ua/uk/letters-and-orders/treasury/2004-07230.html>.

31. Наказ / Вікіпедія [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://uk.wikipedia.org/wiki>.

32. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 6.07.1999 р. № 996-XIV [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.

33. Інструкція про службові відрядження в межах України та за кордон : наказ Міністерства фінансів України від 13.03.1998 р. № 59 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0218-98>.

34. Про суми та склад витрат на відрядження державних службовців, а також інших осіб, що направляються у відрядження підприємствами, установами та організаціями, які повністю або частково утримуються (фінансуються) за рахунок бюджетних коштів : постанова Кабінету Міністрів України від 02.02.2011 р. № 98 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/98-2011-%D0%BF>.

35. Суми витрат на відрядження державних службовців, а також інших осіб, що направляються у відрядження підприємствами, установами та організаціями, які повністю або частково утримуються (фінансуються) за рахунок бюджетних коштів : Додаток 1 до постанови Кабінету Міністрів України від 02.02.2011 р. № 98 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/98-2011-%D0%BF>.

36. Розміри надбавок до затверджених сум добових витрат в іноземній валюті для окремих категорій працівників : Додаток 2 до постанови Кабінету Міністрів України від 02.02.2011 р. № 98 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/98-2011-%D0%BF/page2>.

37. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17/page19>.

38. Про суми та склад витрат на відрядження державних службовців, а також інших осіб, що направляються у відрядження підприємствами, установами та організаціями, які повністю або частково утримуються (фінансуються) за рахунок бюджетних коштів : постанова Кабінету Міністрів України від 02.02.2011 р. № 98 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/98-2011-%D0%BF>.

39. Суми витрат на відрядження державних службовців, а також інших осіб, що направляються у відрядження підприємствами, установами та організаціями, які повністю або частково утримуються (фінансуються) за рахунок бюджетних коштів : Додаток 1 до постанови Кабінету Міністрів України від 02.02.2011 р. № 98 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/98-2011-%D0%BF>.

40. Офіційний курс гривні щодо іноземних валют / Офіційне інтернет-представництво НБУ [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.bank.gov.ua/control/uk/curmetal/detail/currency?period=daily>.

41. Розміри надбавок до затверджених сум добових витрат в іноземній валюті для окремих категорій працівників : Додаток 2 до постанови Кабінету Міністрів України від 02.02.2011 р. № 98 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/98-2011-%D0%BF/page2>.

42. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17/page19>.

43. Про суми та склад витрат на відрядження державних службовців, а також інших осіб, що направляються у відрядження підприємствами, установами та організаціями, які повністю або частково утримуються (фінансуються) за рахунок бюджетних коштів : постанова Кабінету Міністрів України від 02.02. 2011 р. № 98 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/98-2011-%D0%BF>.

44. Інструкція про службові відрядження в межах України та за кордон : наказ Міністерства фінансів України від 13.03.1998 р. № 59 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0218-98>.

45. Там само.

46. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17/page19>.

47. Про суми та склад витрат на відрядження державних службовців, а також інших осіб, що направляються у відрядження підприємствами, установами та організаціями, які повністю або частково утримуються (фінансуються) за рахунок бюджетних коштів : постанова Кабінету Міністрів України від 02.02. 2011 р. № 98 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/98-2011-%D0%BF>.

48. Акунин Б. Азазель / Б. Акунин. — 2000. — 80 с. // Електронна бібліотека [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://book-online.com.ua/show_book.php?book=3407.

49. Симфонія розуму : Афоризми и изречения отечественных и зарубежных авторов / Композиция В. Воронцова. — М. : Худож. лит., 1980. — 704 с.

50. Цитати про привілеї [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://itmydream.com/citati/privilegii>.

51. Про суми та склад витрат на відрядження державних службовців, а також інших осіб, що направляються у відрядження підприємствами, установами та організаціями, які повністю або частково утримуються (фінансуються) за рахунок бюджетних коштів : постанова Кабінету Міністрів України від 02.02. 2011 р. № 98 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/98-2011-%D0%BF>.

52. Розміри надбавок до затверджених сум добових витрат в іноземній валюті для окремих категорій працівників : Додаток 2 до постанови Кабінету Міністрів України від 02.02. 2011 р. № 98 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/98-2011-%D0%BF/page2>.

Гресь Наталья, Недоступ Екатерина. Суточные расходы работников бюджетных учреждений в иностранной валюте: коллизия норм права.

В статье проанализированы требования действующего законодательства относительно документального обеспечения начисления суточных в иностранной валюте за время пребывания работника в заграничной командировке. Установлена возможность возникновения правовых коллизий. Предложены и обоснованы пути их устранения, которые позволят гармонизовать содержание взаимосвязанных нормативно-правовых актов, что будет способствовать сокращению ошибок бухгалтера при отображении в бухгалтерском учете расходов на командировку за границу.

Ключевые слова: бюджетное учреждение, командировка, суточные, иностранная валюта, оправдательный документ, работник.

Gres Natalia, Nedostup Katerina. Daily expenses of employees of state-financed organizations in foreign currency: collision of legal standards.

Current legislative requirements have been analyzed in the context of documentary guarantee for daily benefit charging in foreign currency during international trip of employee. Possibility of legal collisions has been determined. Procedures concerning their elimination have been proposed and substantiated. They will help harmonize substance of interdependent regulatory legal acts serving to correct mistakes of accountant while presenting expenditures connected with international trip in accounting.

Key words: state-financed organization, trip, daily expenses, foreign currency, supporting document, employee.